

(Μετάφραση: Καίτης Κασιμάτη)

Α. Τσέχωφ : «Ο ταξιδιώτης Α' θέσεως»

(Μετάφραση: Δ. Γ.)

(ΘΕΑΤΡΟ ΑΛΦΑ. ΘΙΑΣΟΣ Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΚΗ. ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ
Α. ΤΡΙΒΙΖΑ. ΣΚΗΝΙΚΑ - ΚΟΣΤΟΥΜΙΑ ΓΙΑΝΝΗ ΤΣΑΡΟΥΧΗ)

Ο "Άλμπη δέν άνήκει στους «όρ γισμένους». Έχει άναμφισβήτη άρτισμένη φωνή, ή όποία όμως βγαίνει από μία κοινωνική προβληματική. Χαρίς νά έχει την άριμότητα του Α. Μύλλερ, κινείται με τους ίδιους στόχους στο άμερικανικό σήμερα στο όποιο κατορθώνει νά δίνει με τά έργα του μία παγκοσμιοότητα. Τό έπεισόδιο Μπέσσου Σμιθ είναι πραγματικό. Η πασίγνωστη νέγρα τραγουδίστρια, τραυματίστηκε σέ ατύχημα τό 1937. Στα νοσοκομεία, πού προσέτρεξε γιά πρώτες βοήθειες, ήταν γιά λευκούς και δέν την δεχθήκανε, κι' έτσι πέθανε από αιμορραγία. Μιά τραγουδίστρια πού είχε χαρίσει τό κόφι, πού την ήξερε όλη ή 'Αμερική, τό σύμβολο της χαρούμενης ζωής, πέθανε γιατί ήταν μαύρη. Τό γεγονός καθ' έαυτό παρουσιάζει δραματικό ένδιαφέρον. Ο "Άλμπη, όμως, δέν νοιάστηκε νά δώσει στο έργο του δραματική πλοκή. Ίσως γι'αυτό υπέτιμησε τό γεγονός, ίσως γι'αυτό θέλησε περισσότερο νά πλάσει ένα ρόλο (της νοσοκόμας) πού θα συμπίωνε όλες τις αντίφάσεις της άμερικανικής ζωής, σέ πλάνο περισσότερο ψυχολογικό παρά δραματικό. Έτσι, τό έργο τό χαρακτηρίζει μία άφήγηση τραγική περισσότερο κι' έπομένως μία δραματική ύποτονία. Ίσως θα μπορούσαν νά ισοφαρισθούν τά μειονεκτήματα του έργου με μία σωστή σκηνοθεσία. Νομίζουμε πώς ή σκηνοθεσία έκανε τρία βασικά λάθη. Πρώτο: Μοιράζοντας σέ τρία σκηνικά τό έργο, τό άφαίρεσε τη γοργότητα του μονόπρακτου. Τό έργο έπρεπε νά παιχτεί σέ τρεις γωνίες με άλλες γές φωτισμού. Δεύτερο: Τό έργο έχει γραφτεί σέ σκληρό ύφος, με ρικές φορές φτάνει στο βάνασο. Αύτή τη σκληρότητα ή σκηνοθέτης τη μετέφερε μηχανικά στη σκηνή, και κυρίως με ύψωμένο τόν τόνου της φωνής όλων των ήθοποιών (πλήν του Κ. Μπάκα και του Γ. Βόγλη, μέχρις ενός όρισμένου σημείου). Τό έργο έπρεπε νά παιχτεί σέ βαθύ τραγικό τόνο, άπ' όπου θα άναπηδούσε ή σκληρότητά του. Τρίτο: Τό έργο είναι βασικά ό ρόλος της πρώτης νοσοκόμας. Τά έργα, όμως, πού στηρίζονται σ' ένα ρόλο, απαιτούν ρολίστες. Από την άποψη αύτή, υπήρξε λάθος διανομή στο ρόλο της πρώτης νοσοκόμας. Η 'Αλίκη Γεωργούλη, ύπακούοντας στο σκληρό παίξιμο του σκηνοθέτη, άποδύθηκε σ' ένα ρόλο πού δέν ήταν δικός της, ούτε από άποψη ταμπεραμέντου, ούτε από άποψη διαστάσεων. Ως πρώτος ρόλος έδωσε ένα τόνο ύστερίας σ' όλο τό έργο, και την άκολούθησαν, σ' αύτή τη διαπασών, σχεδόν όλοι οι ήθοποιοί. Η προσπάθειά της υπήρξε δυσανάλογη πρós τό αποτέλεσμα. Ο Κ. Μπάκας στο ρόλο του Τζάκ, κράτησε ένα βαθύ προσωπικό παίξιμο, τόσο στους μονολόγους του, όπου ήταν περίφημος, όσο και στις συγκρούσεις του, πού ήταν έλάχιστες έλλωστε στο έργο. Έπαιζε με τραγικό βάθος γιά νά πλάσει τόν αντίθετο ρόλο της πρώτης νοσοκόμας και τό πέτυχε. Στο ίδιο έθwl στάθηκε και ή Γ. Βόγλης στο ρόλο του έπιστάτη. Ο 'Αλεξανδράκης ήταν κι' αύτός έξω από τό ρόλο του κι' επί πλέον στημένος στο σκληρό παίξιμο. Πολύ καλή ήταν ή Μαρία Μαρτίκα στο ρόλο της δεύτερης νοσοκόμας, κι' έξωτερικός επίσης ή καλός ήθοποιός Χ. Δαχτυλίδης. Μιά σύντομη εμφάνιση είχε ή Γ. Κοντούλης. Νομίζουμε πώς οι μαγνητοφωνημένες σκηνές της πρώτης νοσοκόμας με τό γι'αυτό, καθώς και του ατύχηματικού ατύχηματος (φωνή του Τζάκ), στέρησαν τό έργο από μία ζεστή άμεσότητα και συνέτειναν στη μηχανική σκληρότητα της παράστασης. Τό ίδιο πολλές βάνασες έκφράσεις είπώθηκαν πολύ νατουραλιστικά και μερικοί νατουραλισμοί ήταν πολύ βάνασοι. (Όπως τό ντύσιμο της πρώτης νοσοκόμας στην πρώτη σκηνή).

Τά σκηνικά (έκτός από τό φόντο) δέν υπηρέτησαν τό έργο. Έίχαν όλα οικειογενή και όχι θεατρικά χαρακτηριστικά. Έκείνος ή όγκος του άστυνάρ και της σκάλας στο γ' σκηνικό, δέν έχει καμμία σχέση με τη συμβατικότητα της θεατρικής. Δυσκολευόμαστε νά παρακολουθήσουμε τη γραμμή πού άκολούθησε ή Γ. Τσαρούχη.

Τό μονόπρακτο του Τσέχωφ (πρό

κειται άπλώς γιά ένα διήγημα) είχε τά χαρακτηριστικά ύψηλου τσεχωφικού κειμένου. Η μελαγχολική είρωνεία, ή αυθεντική σατιρική διάθεση και ή κοινωνικός προβληματισμός πού βρισκότανε πάντα σέ δεύτερο πλάνο, έδινε στην παράσταση άναμφισβήτητο θεατρικό ένδιαφέρον. Ως στυλ, ή 'Αλ. 'Αλεξανδράκης βρισκότανε στο τσεχωφικό κλίμα. Τίποτα, όμως, δέν βοηθούσε αύτόν τόν έξοχο ζέν-πρεμιέ, τόν δραματικό άφηγητή ή πρωταγωνιστή, νά γίνει γέρος. Κάτω από τη μάσκα του «ταξιδιώτη», άναπηδούσε διαρκώς ή 'Αλ. 'Αλεξανδράκης. Ο Χ. Δαχτυλίδης, στο ρόλο του συνταξιούχου, τότε με τις κινήσεις του και τότε με τις άτάκες του, υπήρξε άξιος συντελεστής της παράστασης ενός τσεχωφικού κειμένου. Τό σκηνικό του τρένου, άνάδινε έποχή.

ΣΤΑΘΗΣ ΙΩ. ΔΡΟΜΑΖΟΣ

Υ.Γ.: Πρέπει νά ύπογραμμίσουμε με την προσχή πού δίνει ή 'Αλ. 'Αλεξανδράκης στο πρόγραμμα του θεάτρου. Πρόκειται πάντοτε γιά μία φροντισμένη και κατατοπιστική έκδοση, με είδική εικονογράφηση, σχετική και παράλληλη με τό έργο. Ένα πρόγραμμα πού βοηθάει, και μετά την παράσταση θυμίζει.